

Vatten- och avrinningsfrågor

Text: Uno Jakobsson
Foto: Lars Olin

För att en väg skall ha en bra funktion och bärighet måste vatten hållas ifrån vägområdet. Men, det kan ibland vara både tekniskt och rättsligt svårt för väghållaren att lyckas med en god avrinning. I det följande ges några råd ur rättslig synpunkt vad man som väghållare har att tänka på i olika situationer.

Diken inom vägområdet

En av de viktigaste uppgifter den enskilda väghållaren har är att se till att dikena inom vägområdet fungerar som de ska, så att regnvattnet kan ledas bort från vägbana och vägkropp. Vägdi-ken ingår i de anordningar som hör till vägen och skötseln för dessa faller därmed självklart på väghållaren själv. Om syftet med diket bara är att avleda dagvatten från vägbanan och dränera vägkroppen är åtgärder med diket inte att betrakta som markavvattning som kräver tillstånd enligt Miljöbalken. Inför väghållarens planerade åtgärder med diken längs vägen är därmed utgångspunkten, att tillstånd från myndighet inte behöver inhämtas. Om däremot de planerade dikningsåtgärder-erna också befaras medföra påverkan på omgivande marker, särskilt om det är fråga om våtmarker, bör väghållaren innan arbetet utförs rådfråga och vid behov också söka tillstånd hos länsstyrelsen.

Avrinningen från vägområdet – diken utanför vägområdet

Mycket sällan har det i den för vägen gällande lantmäteriförrättningen tagits upp frågor om den vidare avrinningen från vägområdet till närmaste recipient, t.ex. en sjö. Vem har ansvaret för att denna avrinning fungerar? För väghållaren bekosta rensning av diken som ligger utanför det egentliga vägområdet, men vars funktion ändå är en

förutsättning för att avrinningen skall fungera?

Det är svårt att ge allmängiltiga svar på dessa frågor, eftersom det kan finnas omständigheter i ett enskilt fall, som gör att det allmängiltiga svaret blir missvisande.

I korthet kan dock rättsläget beskrivas på följande sätt:

Naturligt rinnande bäck

Leds vattnet från vägföreningens dike vidare till en naturligt rinnande bäck, så är det naturligtvis en förutsättning för en fungerande avrinning från vägområdet att bäcken fortsätter transportera den vattenmängd som behövs för att vägområdet inte skall svämmas över. Det finns dock i denna situation ingen samtalspart för väghållaren, någon att ställa krav på att behövlig rensning av bäcken måste göras, eftersom ingen kan anses ansvarig för flödet i en naturligt rinnande bäck. Inte ens ägaren av det markområde där bäcken rinner kan hållas ansvarig. Det finns inte heller någon att dela kostnader-erna för en rensning med, om inte det kan tänkas att den som äger marken där bäcken rinner, också har nytta av en rensning. Innan en rensning görs bör både markägare och länsstyrelse kontaktas. Eventuellt måste tillstånd inhämtas från länsstyrelsen, men normalt krävs inget tillstånd om det bara är fråga om rensningsåtgärder, där vattnets

djup och läge i bäcken behålls.

Även om föreningen finner en möjlig medfinansiering för en rensning av bäcken, bör noggrant övervägas om rensningsåtgärderna är motiverade från ett väghållningsperspektiv; endast när kostnaden kan ses som en naturlig del av väghållningen bör föreningens medel satsas på en rensningsåtgärd. Avgörande för om det är en del av väghållningen är om vägområdet riskerar lida skada om åtgärden inte utförs, t.ex. genom försämrad bärighet på grund av vattenansamlingar i och omkring vägkroppen.

Anlagt dike utan huvudman

Övergår vägföreningens dike i ett anlagt dike, som leder bort vattnet från vägområdet och kanske också tar hand om vatten från omgivande markområden, kan det tänkas att det finns ett registrerat dikningsföretag för diket. Länsstyrelsen har besked om det finns ett dikningsföretag eller ej. Finns det inget sådant noterat hos länsstyrelsen, är det markägaren där diket är beläget som har det primära ansvaret för dess funktion. Av Miljöbalken framgår att den som äger ett dike är skyldig att underhålla det, så att det inte uppkommer skada för allmänna eller enskilda intressen. Men, även om markägaren har det primära ansvaret, bör finansieringen av en dikesrensning delas av dem som har nytta av rensningen. Finns det ett rensningsbehov, görs förslagsvis

en överenskommelse mellan berörda markägare och väghållaren om en rimlig fördelning av kostnaderna, varvid förutsättningen för väghållarens medverkan är densamma som jag beskrev ovan för den naturligt rinnande bäcken.

Finns det anlagda diket inom ett grönområde, som föreningen har skötselansvaret för, är det naturligt att föreningen också påtar sig underhållsansvaret för diket funktion. Rensningar av ett anlagt dike kräver inte tillstånd från länsstyrelsen så länge åtgärderna bara syftar till att

bibehålla vattnets djup och läge.

Anlagt dike med huvudman

På pappret skall denna situation vara enklast att komma till rätta med; här finns det ju både någon som har ett ansvar och en förrättning om hur kostnaderna skall fördelas. Emellertid kan det vara mycket länge sedan en rensningsåtgärd vidtogs och förändringar av fastighetsindelningen i området och andra förhållanden kan ha lett till att det registrerade dikningsföretagets fördelningslängd är inaktuell. Så även om väghållaren av

länsstyrelsen får beskedet att det finns ett dikningsföretag, som har ansvaret för att diket fungerar, så kan det vara knepigt att komma tillrätta med ett bristande underhåll av diket. Rådet blir här att i första hand rådgöra med handläggare på länsstyrelsen hur man skall komma tillrätta med ett bristande underhåll av diket. Även i denna situation finns det dock utrymme för frivilliga överenskommelser och väghållarens eventuella bidrag till rensningsåtgärder får prövas på samma sätt som i de ovan beskrivna situationerna. ▲

Ett exempel på dålig dagvattenhantering